

§ 281

Lausunto oikeusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista

HEL 2024-005702 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus antoi oikeusministeriölle seuraavan lausunnon:

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista koskevat kommentit ja huomiot

Hallituksen esitysluonnoksen (16.4.2024) mukaan tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta ja sen rangaistavuudesta säädettäisiin rikoslain nykyistä selkeämmin. Naisen sukuelinten silpomista sekä sen valmistelua koskevien ehdotettujen säännösten tavoitteena on vahvistaa naisten ja tyttöjen hengen ja terveyden suojaa sekä heidän ruumiillista koskemattomuuttaan ja seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. Perimmäisenä tavoitteena on edistää naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista ja estää ympärileikkaukset kokonaan.

Tällä hetkellä sukuelimiä vahingoittavia tekoja arvioidaan rikoslain 21 luvun yleisten pahoinpitelyä koskevien säännösten kautta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan naisen tai tytön sukuelimen tahallinen vahingoittaminen säädettäisiin rangaistavaksi erillisellä rikoslain 21 lukuun liittäväällä 6 b §:llä. Säännöksen mukaan naisen tai tytön ulkoisen sukuelimen poistaminen kokonaan tai osittain tai sen muu vahingoittaminen rangaistaisiin naisen sukuelimen silpomisena, josta rangaistukseksi voitaisiin tuomita vankeutta yhdestä kymmeneen vuotta. Myös yritys olisi rangaistava.

Helsingin kaupunki pitää tätä esitystä kannatettavana. Naisten ja tyttölasten silpomiseen liittyvät seuraukset voivat olla kauaskantoisia ja moninaisia, niin fysiologisia, psykologisia kuin sosiaalisia haittavaikutuksia. Yleinen tietoisuuden lisääminen ja silpomisen tunnistaminen väkivallan muotona on keskeistä silpomisen ehkäisemiseksi. Sääntelyyn perustavalla ohjauksella voidaan ainakin osin vaikuttaa asenteisiin, joita tyttölasten silpomiseen joissain kulttuuriperinteissä liittyy. Kohdennetut säännökset selkeyttäisivät nykytilaa kieltämällä kaikenlaiset naisen tai tytön ulkoiseen sukuelimeen kohdistuvat vahingoittamisteot sekä tällaisten tekojen valmistelun.

Helsingin kaupungilla on laadittu ja päivitetty oma kaupunkitasoinen ohjeistus silpomisen ennaltaehkäisemiseksi sekä epäiltyjen silpomista-

pausten hoitamiseen peruspalveluissa ja lastensuojelussa. Suunniteltu laki vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön sekä muiden lasten ja perheiden kanssa työskentelevien sitoutumista naisiin ja tyttöihin kohdistuvan haitallisen perinteen puheeksi ottamiseen esimerkiksi neuvolassa, terveydenhuollossa ja perhepalveluissa sekä varhaiskasvatuksessa ja koulutoimessa. Säätelyyn nojaavalla puheeksi ottamisella voidaan ammattilaisten toimesta myös purkaa asiaan liittyviä tabuja, jotka mahdollistavat haitallisen perinteen jatkumisen.

Alaikäistä lasta koskevissa silpomisepäilytilanteissa lastensuojelu vastaa tilanteen ja tuen tarpeen selvittämisestä ja tarjoamisesta yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Lastensuojelussa silpomisepäilyt selvitetään kuten muut lapsiin kohdistuvat väkivaltaepäilyt. Kiireellisen lastensuojelun tarve arvioidaan välittömästi ja tarvittaessa ryhdytään lastensuojelulain mukaisiin toimenpiteisiin.

Erillisellä säännöksellä voidaan helpottaa ammattilaisten työtä naiseen tai tyttöläpseen kohdistuneen rikoksen tunnistamisessa. Näin voidaan parantaa tällaisten rikosten uhreiksi joutuvien henkilöiden asemaa ja oikeusturvaa ja mahdollistaa myös uhrille tarvittava apu ja tuki.

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevat kommentit ja huomiot

Esitysluonnoksen mukaan myös naisen sukuelinten silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisellä säännöksellä rikoslain 21 luvun 6 c §:ssä.

Naisen sukuelinten silpomisen valmistelun kriminalisointi voi osaltaan auttaa rikosten ehkäisyssä. Tällaisella erillisellä ja tarkkarajaisella säännöksellä voitaneen helpottaa lasten ja perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten arviointityötä myös valmisteilla olevan rikoksen tunnistamisessa. Tämä voi osaltaan vahvistaa puheeksi ottamisen ja preventiivisen puuttumisen mahdollisuuksia lastensuojelutyössä.

Rikosoikeudellista vanhentumista koskevat kommentit ja huomiot

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että alle 18-vuotiaaseen henkilöön kohdistuneen naisen sukuelinten silpomisen ja ehdotetun rikoslain 21 luvun 6 c §:n mukaisen naisen tai tytön alistumaan pakottamista tai järjestämistä koskevan rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika alkaisi siitä, kun asianomistaja on täyttänyt 18 vuotta.

Erityinen syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohta voi parantaa etenkin sellaisten asianomistajien asemaa, joille sukuelinten silpominen on tehty hyvin nuorena. Alaikäisellä lapsella ei välttämättä ole käsitystä siitä, että häneen on kohdistettu rikos, tai hän ei välttämättä

13.05.2024

Asia/3

koe mahdollisuutta tuoda asiaa esiin, jos rikokseen osalliset henkilöt vastaavat hänen tosiasiallisesta hoidostaan ja huolenpidostaan. Lapsi on tyypillisesti lojaali vanhemmilleen ja suvulleen sekä mahdollisesti laajemmalle yhteisölle. On tärkeää, että rikoksen uhriksi joutuneella asianomistajalla on täysi-ikäistymisen jälkeen riittävästi aikaa saattaa asia tutkittavaksi ja rikoksen tekijät rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 18.4.2024
- 2 HE-luonnos 16.4.2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Oikeusministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Oikeusministeriö pyytää 23.5.2024 mennessä lausuntoa naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista koskevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Lausuntopyyntö on liitteenä 1. Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalvelussa. Luonnos hallituksen esitykseksi on liitteenä 2.

Asiasta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausunto. Esitys on lausunnon mukainen.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 19 luvun 5 §:n mukaan, ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus. Asian pe-

13.05.2024

Asia/3

riaatteellisen ja taloudellisen merkityksen ollessa vähäinen, kaupungin esitykset tai lausunnot antaa se kaupungin viranomainen, jonka tehtäviin asia kuuluu.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 18.4.2024
- 2 HE-luonnos 16.4.2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Oikeusministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala 2.5.2024

HEL 2024-005702 T 03 00 00

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle koskien naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä:

”Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausuntoa kaupunginhallitukselle koskien naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä. Lausunnon määräaika on 2.5.2024.

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista koskevat kommentit ja huomiot

Hallituksen esitysluonnoksen (16.4.2024) mukaan tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta ja sen rangaistavuudesta säädettäisiin rikos-

laissa nykyistä selkeämmin. Naisen sukuelinten silpomista sekä sen valmistelua koskevien ehdotettujen säännösten tavoitteena on vahvistaa naisten ja tyttöjen hengen ja terveyden suojaa sekä heidän ruumiillista koskemattomuuttaan ja seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. Perimmäisenä tavoitteena on edistää naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista ja estää ympärileikkaukset kokonaan.

Tällä hetkellä sukuelimiä vahingoittavia tekoja arvioidaan rikoslain 21 luvun yleisten pahoinpitelyä koskevien säännösten kautta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan naisen tai tytön sukuelimen tahallinen vahingoittaminen säädettäisiin rangaistavaksi erillisellä rikoslain 21 lukuun liittäväällä 6 b §:llä. Säännöksen mukaan naisen tai tytön ulkoisen sukuelimen poistaminen kokonaan tai osittain tai sen muu vahingoittaminen rangaistaisiin naisen sukuelimen silpomisena, josta rangaistukseksi voitaisiin tuomita vankeutta yhdestä kymmeneen vuotta. Myös yritys olisi rangaistava.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää tätä esitystä kannatettavana. Naisten ja tyttölasten silpomiseen liittyvät seuraukset voivat olla kauaskantoisia ja moninaisia, niin fysiologisia, psykologisia kuin sosiaalisia haittavaikutuksia. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteaa, että yleinen tietoisuuden lisääminen ja silpomisen tunnistaminen väkivallan muotona on keskeistä silpomisen ehkäisemiseksi. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala arvioi, että sääntelyyn perustuvalla ohjauksella voidaan ainakin osin vaikuttaa asenteisiin, joita tyttölasten silpomiseen joissain kulttuuriperinteissä liittyy. Kohdennetut säännökset selkeyttäisivät nykytilaa kieltämällä kaikenlaiset naisen tai tytön ulkoiseen sukuelimeen kohdistuvat vahingoittamisteot sekä tällaisten tekojen valmistelun.

Helsingin kaupungilla on laadittu ja päivitetty oma kaupunkitasoinen ohjeistus silpomisen ennaltaehkäisemiseksi sekä epäiltyjen silpomistausten hoitamiseen peruspalveluissa ja lastensuojelussa. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että suunniteltu laki vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön sekä muiden lasten ja perheiden kanssa työskentelevien sitoutumista naisiin ja tyttöihin kohdistuvan haitallisen perinteen puheeksi ottamiseen esimerkiksi neuvolassa, terveydenhuollossa ja perhepalveluissa sekä varhaiskasvatuksessa ja koulutoimessa. Sääntelyyn nojaavalla puheeksi ottamisella voidaan ammattilaisten toimesta myös purkaa asiaan liittyviä tabuja, jotka mahdollistavat haitallisen perinteen jatkumisen.

Alaikäistä lasta koskevissa silpomisepäilytilanteissa lastensuojelu vastaa tilanteen ja tuen tarpeen selvittämisestä ja tarjoamisesta yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Lastensuojelussa silpomisepäilyt selvitetään kuten muut lapsiin kohdistuvat väkivaltaepäilyt. Kiireellisen las-

tensuojelun tarve arvioidaan välittömästi ja tarvittaessa ryhdytään lastensuojelulain mukaisiin toimenpiteisiin.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että erillisellä säännöksellä voidaan helpottaa ammattilaisten työtä naiseen tai tyttölapseen kohdistuneen rikoksen tunnistamisessa. Näin voidaan parantaa tällaisten rikosten uhreiksi joutuvien henkilöiden asemaa ja oikeusturvaa ja mahdollistaa myös uhrille tarvittava apu ja tuki.

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevat kommentit ja huomiot

Esitysluonnoksen mukaan myös naisen sukuelinten silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillissäännöksellä rikoslain 21 luvun 6 c §:ssä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala arvioi, että naisen sukuelinten silpomisen valmistelun kriminalisointi voi osaltaan auttaa rikosten ehkäisyssä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että tällaisella erillisellä ja tarkkarajaisella säännöksellä voitaneen helpottaa lasten ja perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten arviointityötä myös valmisteilla olevan rikoksen tunnistamisessa. Tämä voi osaltaan vahvistaa puheeksi ottamisen ja preventiivisen puuttumisen mahdollisuuksia lastensuojelutyössä.

Rikosoikeudellista vanhentumista koskevat kommentit ja huomiot

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että alle 18-vuotiaaseen henkilöön kohdistuneen naisen sukuelinten silpomisen ja ehdotetun rikoslain 21 luvun 6 c §:n mukaisen naisen tai tytön alistumaan pakottamista tai järjestämistä koskevan rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika alkaisi siitä, kun asianomistaja on täyttänyt 18 vuotta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala arvioi, että erityinen syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohta voi parantaa etenkin sellaisten asianomistajien asemaa, joille sukuelinten silpominen on tehty hyvin nuorena. Alaikäisellä lapsella ei välttämättä ole käsitystä siitä, että häneen on kohdistettu rikos, tai hän ei välttämättä koe mahdollisuutta tuoda asiaa esiin, jos rikokseen osalliset henkilöt vastaavat hänen tosiasiallisesta hoidostaan ja huolenpidostaan. Lapsi on tyypillisesti lojaa-li vanhemmilleen ja suvulleen sekä mahdollisesti laajemmalle yhteisölle. Muun muassa näistä syistä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää tärkeänä, että rikoksen uhriksi joutuneella asianomistajalla on täysi-ikäistymisen jälkeen riittävästi aikaa saattaa asia tutkittavaksi ja rikoksen tekijät rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Muut esitykseen liittyvät kommentit ja huomiot

13.05.2024

Asia/3

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla ei ole muuta kommentoitavaa.”

Lisätiedot

Aule Lille, lastensuojelun sosiaalityön päällikkö, puhelin: 09 310 43645
aule.lille(a)hel.fi

Terja Hannola, toiminnansuunnittelija, puhelin: 09 310 39043
terja.hannola(a)hel.fi